

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунда

**ОРГАНИЗАС-ТЕХНИКТИГ
БЕЛЕТКЕЛДЕРНИ ШАПКЫНЧЫДАР**

[illegible]

Тыяа амбабууруга да
Ахилла чынарым с
амбалар болгаш ко
таады-биле сонугда к
иназылган усеинде бол
гуддар хүнүндө хандыр
ажиядер хөмчөгөр а
дап кылат, боттандыр
Садый миастерзюнуга,
преброзоутун баштаар
ге, Чокуун амбалар х
рылга миастерзюнуга,
талга-коммунал ажил-а
нистерзюнуга ук докт
дагым турар.

Рейоншарынын (хоор

66 чил болган. Ол болза брй
на партия бэлдүүлн уг

Адам Чамыяновна Иргә
ажыл башкара дуржу
байлак, бригадала зыяк
чышарны өфедир, о
үлгөр көргүзәр дагдым
зарым билгәзи. Намыс

МАССАЛЫЫ-БИЛЕ

Бригадада мурдакчы к
лер-де хой. Чижээ, Тыва А
нип Дээди Сөвединип де
зы Ооржак Дастанжаа,
Тайга район Сөвединип
тады Лидия Серенот дээш
келер-даа.

М. КЫРЛЫГ-КАВ

140-жашуу күүсөдөн келген.
ЖАТА: муракчы чолаачы Ю.
ОВ, В МИРШЕТИН фотол

редметехника дээш оон-даа
дэ министрстволорын бү
рүдэлээр кылдн турар.
адарга эртем-техниктэ д
шылдэн илгээрээр эрт
шылдэл организацинаар
адарларын каттыгшын
нарыда кирбей турары
пес. Бо айтырны онгу б
малдн планнга өөр
көөр чулуу деп санаа ту
бис.

Социалистг индустрия
бүрүгсээр жигүдүлэн дү
дэиринг, бузулууг
дэиринг чорчун бедисе

экономика эртемиеринин доктору.

БЕШ ЧЫЛДЫН ГВАРДЕЙЖИЗИ

ДЕЛГЕМ, улуг чек. Биздин электр-биле ажилда дааранымал машиналар узук-соксал чок даг-жизан. Хүн үлөр чүктө улуг соңгалар өтүр кышкы хүнүнү херелдери чайнап, пек иштинде өң-базам дааранымал кылаарын улам аян кырып турганым.

Шимешир, улуг эвес турт-сымгыр алып керезежне кижиле машиналарга эвес берген. Дааран олурун шокор пазун колдарың салалары-биле эвигир, дүргөн чылап илпн каан орда көргө хала чок. Бо дээр-ге Кызылдың дааранымал комбинатында он елн чыл ажилдап келген, тоску беш чылдың шалымчысы Ракса Сумбаа-дыр. Оң дугайында эки сестерин диктанан мен. «Рак эр-хей», «Коммунист Сумбаа ажилыңга ак сөтөйдиг, дааранымалың бүгү парин аргаларын эки билер», «Он аныктарым дагым-чымызым...» Оң ажилдап турары № 3 бригадалык бригадир, комбинатта парторгани-

зация секретари Надежда Степановна Макарова бо сестерин чоргалар болаш хүн дүткел-биле чугалап орган.

Оң-биле баштай ужуражым бергеннисте Ракса Тартанева ажилыңга улам хандыкымша, дык дүргөн даараным олурун. Оң сонда бичин чалар үеинде ол шала дүргөн чугалап өскөдү.

— Бо январда бичи уругларга пазы-халаттар даарар бис. Ону дооскан, керезежер халаттарыңа кирер. Мону көргө-ле амыр мизин, а херек амында кыла бээрге чымыж улуг, парин ажил боор — дей-дир.

Составында оң кирпн турары комсомолчу-аныктар бригадасы ол-ла пазы-халаттарын үш азын молдун, илптин-биле 9090 ажил кезек кылыктарын чүтте анык ала даарар. Бо бригада комсомолчу-аныктары болуп каттыкшантын бээр ийи чыл ажил турар. Евдокия Ерушова, Александра Ооржаа, Кок-Кис Семас-оол,

Ракса Сумбаа мыкш дуржулгалык дааранымал аныктарын уран-шөвөр мергежилге ооредип, үлөргөн киргүзүп турар. План куусалда, оң шимары, дааранымал материалла-рып, электроэнергияны камны-дык чыгарылар, хүн-ажы-ла-дык сатгал-чурумун бажы-ла-рып, чикетип, айтырлар оларын бригадир Надежда Степановна Макарованын организация, илгелдеп, чоруун-дан кол камзарытгалык бол-ган. Бир деинг, найрыздык бригада ыткен дооукчу чыл-дың планын 100,5 хуу куусет-кен. Эске-даа бригадаларын чыл бүрдө илгел күжениш-кенин ажилың түнелкиде дааранымал комбинатты тоску беш чылдың планын хуусаа бетинде күүдөп, пландап амыр 225 мун рубльдин про-дукцияны сайтырып, 213 мун рубльдин илгел продукцияны бүтүргөн. Бо бүгү күн-ажы-лык чедишкенинде Ракса Сумбаа мыкш беш чылдың мур-наачыларын кирген үлү-биче эвес.

КУШ-АЖЫЛЧЫ оруун Ракса бичилгенде эгелен.

Кис болуп өзе берген, Кы-зылдың № 2 АТБ-инге чолончыл берген.

Өг-бүдөзүң ээси Петр Сумбаа база чолончыл. Бо-ла АТБ-де ол ам-да ажил-да-рып, чолончыл берген, оскен. Олар илгел техника башка-рып калдыры амыр эвес бол-ган. Ам канчалар? Бо дүгүн мергежилни солуп, Раксанын дааранымал болуп күзөп чо-гум-из илгел хаймышыл келген.

1963 чыл. Күзеп диктенин баувар Кызылдың дааранымал комбинатынын илгел дирек-тору эш Бессмертнык ону ажилга кырып алдыра:

— Корзун беш, ийи недея менемде эртер сен. Ол хуусаа-да порча куусалын шалымчы-а ажилга артар сен—деп, сатып-дырган.

Бичилгенде-ле авазы чок артып, бергөз өлөңгөк, ажил-дал дайыкан анык кижиле дааранымал мергежилдин чымыштык «беш» эскербиз. Хоочундарын өрөтөп, чаа ажилга чоруту мергежил, хандыкшаан. Ылангыя дуржулгалык дааранымал Евдокия Павлова Васильеванын буанын арга-сумезин Ракса утпайн чо-руур. Хоочун дааранымал оң дааранымал сундулуп эскерип, кыштык чүктүтүн хаймышыл турган.

Баштайгы чылдарда терес-түмтерден эгелен шала па-зы чегээр эвези оларга төй-лөк, эр улаз төйлөк, херезежерге болган бичи уруг-ларга пазы-халат, пазы-халат-тар—бо бүгү кылыктарын даар-анымал Ракса Сумбаа эки билер алган. Оң дааранымал, хол дегбиз чүдүлгөн илпн чок. Ылангыя бичи уруг пазы-халатны моондурган азы чегип олутуру амыр эвес. Ол хаймы бээр, тырлып, долгажы-даа бээр. Ылангыя бо чикетип ажилдагы эр-мергежил чорук-лаан деп медаль-биле пазы-халаттарын комбинатта амыр ү-

Хөй уругларлыг иелерни «Иенин алдары» орден-биле болгаш «Иенин медалы» медаль-биле шагнаар дугайында

- Тыва АССР-ниң Дээди Сөвөдигниң Президиумунун Чарлыы
- ССРЭ-ниң Дээди Сөвөдигниң Президиумунун өмүзүнден шагнаары болза:
- БАРЫН-ХЕМЧИК**
- Тос уругну божаан болгаш кижиктен иени
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН**
- II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Таргын Даржаева Хомуш-ку—«Хемчик» совхозтун ажилчыны
- Сес уругну божаан болгаш кижиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН**
- II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Долгар Шожун-ооловна Куулар—«Хемчик» совхозтун ажилчыны
- Ажыкш Мерчутевова Хер-тек—«Акс-Барлык» ортук школазын ажилчыны
- Караин Хунду-Самбуева Хо-мушку—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Суур-Барал Канчыраева Хо-мушку—«Барлык» совхоз-тун ажилчыны
- Чед уругну божаан болгаш кижиктен иени
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН**
- III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Дырткы Чалбаева Күжү-те—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Очатый Шыктова Күжү-те—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Кок Шыныкчаева Мон-гуш—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Дазарма Дойбукаева Пу-ружен—Барлык суурда өг-бүдө ээси
- Татьяна Балчир-ооловна Саа—Барлык суурда өг-бүдө ээси
- Кара Хомушкеевна Чам-бал оол—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Ады уругну божаан болгаш кижиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫН**
- I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Дазарма Дойбукаева Бу-ружен—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Маштай Анайева Дон-га—«Хемчик» совхозтун ажилчыны
- Байыр Хунду-Самбуева Кү-жүте—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Анычир Сотанова Мон-гуш—Ангаты суурда өг-бүдө ээси
- Сыгыр Соскур-ооловна Оор-жа—«Шекээр» совхозтун ажилчыны
- Кара-Кис Делгеровна Саа—«Хемчик» совхозтун ажилчыны
- Татьяна Балчир-ооловна Саа—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Чаканай Танаманова Саа—Барлык суурда өг-бүдө ээси
- Өлбөмдэ Сүтеева Хомуш-ку—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Олек Байырова Хомуш-ку—«Хемчик» совхозтун ажилчыны
- Беш уругну божаан болгаш кижиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫН**
- II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Күненин Балаш-Самбуева Ооржаа—Ангаты суурда өг-бүдө ээси
- Минчир Сотанова Куулар—Ангаты суурда өг-бүдө ээси
- Күненин Балаш-Самбуева Ооржаа—Ангаты суурда өг-бүдө ээси
- Чыдыр Алин-Чурукова Саа—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Татьяна Донгакова Уува-оол—«Барлык» совхозтун ажилчыны
- Суваан Чымбуева Мон-гуш—«Большевик» совхозтун ажилчыны
- Өлбөмдэ Дамдинова Ондар—«Алдан-Маалыр» совхоз-тун ажилчыны
- Татьяна Кергенова Оор-жа—«Искра» колхозтун кол-хозчузу
- Кыргыз Сембуева Саа—Бажык-Алаш ортук шко-лазын ажилчыны
- Илгел Сангитова Сары-лаар—«Алдан-Маалыр» совхоз-тун ажилчыны
- Окпан Тоорукеевна Сары-лаар—«Алдан-Маалыр» совхоз-тун ажилчыны
- Зоя Лопсикова Ховалыг—«Алдан-Маалыр» совхозтун ажилчыны
- ТЕС-ХЕМ РАЙОН**
- Тос уругну божаан болгаш кижиктен иени
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН**
- I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Чедй Дагайева Шагаачи—«Чодураа» колхозтун колхоз-чузу
- Сес уругну божаан болгаш кижиктен иени
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН**
- II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Тамара Сопанова Тирин—район эмгелчигин ажилчы-ны
- Чед уругну божаан болгаш кижиктен иелерни
- «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН**
- III ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Карамас Чалбакова Байя—«Акс-Барлык» колхозтун колхоз-чузу
- Быжылды Далай-Ховеева Санамма—«Акс-Барлык» кол-хозтун колхозчузу
- Чаштыбай Селекова Чикей—«Чодураа» колхозтун кол-хозчузу
- Ады уругну божаан болгаш кижиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫН**
- I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Ханмаа Дойбукаева Дон-га—Берт-Дар суурда өг-бүдө ээси
- Степанид Сонгонова Очу—Кызыл-Чыра ортук шко-лазын ажилчыны
- Кара-Кис Иванова Уувагүр—«Чодураа» колхозтун кол-хозчузу
- Салга Затарова Эренчи—«Чодураа» колхозтун колхоз-чузу
- Беш уругну божаан болгаш кижиктен иелерни
- «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЫН**
- II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ**
- Шыдама Сангитова Комбу—«Чодураа» колхозтун колхоз-чузу
- Тамара Аракчеевна Комбу—«Чодураа» колхозтун колхоз-чузу
- Долума Айжыева Севалба—Чыргалаан суурда өг-бүдө ээси
- Хачы Дойбуева Соия—Акс-Барлык суурда өг-бүдө ээси
- Кара-Кис Максимовна Сырат—район ажилдагыны
- Любов Павлова Ховалыг—Самгаалай суурда өг-бүдө ээси
- Күнчуваа Дентурова Чы-ма—«Тес-Хем» совхозтун ажилчыны
- Александр Хомушкеев Шалык—Кызыл-Чыра ортук школазын ажилчыны
- (Уланчымы).

делегей бо хүннерде

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

ВАРШАВА:

Улуг тудугнуң сөөлгү ажилдары

Улетпүрүнч эң улуг тудуу—металлургиянын «Катовице» деп комбинатын тудуу сөө-гү үе-чаламыда кырып. Оң баштайгы эңилдиг кылыр-га чедир 300 хүн арткан. А амы үеде илгел тудугчулар-ның болган этекчилерин 35 мун кижилгит коллектив ажилдап турар. Кезир үенин бедик мергежилди ажилчы-нарын, техниктерин болган и-жерлерин Польшанын завод-тарында, а ол чыкша 600 ки-жиги — Совет Эвилелинде бе-леткен турар.

УЛАН-БАТОР:

Эртемниң болгаш культураның чаа ордузу

Моолдун наймысаламга эр-темин болган культураның чаа ордузу тудар деп турар. Оң төлөжилдег МАРН ТК-ның Политбюроу бажылаан. Ол хей хайт бажыга 2 мун олуттуг көргөстөр залы, 500 муң томтук ном санды, түрүк делегеттер, МАР-ның эртем институттары болган чогат-дыкчы эвилелдери турар.

СОФИЯ:

Болгар тудугчуларның чедишкени

Барык 2,5 муң улус ажил-аттыг тудуларын болган тудугчулар эртен чымын кы-лаш, ажылаада кыргыштар. Оларын аргамды — Козло-дуйда атом хүжү-биле ажил-дап электр станциянын 44 муң киловатт чүктүг баштай-гы энергия блогу, суг хүжү-биле ажилдар «Антонанов-цы» деп электр станцияны, «Совет Эвилели» — Болгария-деп гаа дамчыдыкчыны компрессор станцияны болган өске-даа чүтүдө тудугтар бар. 1976 чылда БУР-нуң тудугчу-лары 5,170 миллион лев-акша-

БЕРЛИН:

Дрезденниң музейлериниң чуруктары

Дрезденниң музейлеринде ка-дагалаттын турар чуруктар Герман Демократтыг Респу-бликада болган дагыткыда-даа улуг улуг, сонугалды бол-дуруп турар. Чүткө 1975 чыл-да беш олурун мурунку чыл-дымдан 500 муң хей кижиги—3 миллион хер кижиле сонугал-ган. Дрезденниң он бир музейлериниң Совет Эвилели-деп болган өске-даа соци-ялыг чуруттарда, а ол мы-лап Ангилда, Францияда, Польшада, Швейцарияда хей сангы аалчылар, турис-тер барып чоралар.

Словак дылда

БРАТИСЛАВА. (СЭТА). СЭП Топ Комитетиниң Чиге секретары Л. И. Брежневтиң 1972—1974 чылдар үеинде чугааларың болган чүдүл-генин 3-ку томо словак дылда массалык тираж-биле парат-тынып үнген.

Эр Л. И. Брежневтиң чуга-аларың болган чүдүлгениң эчелетип чымыды республи-канын коммунитарниге болган бүгү ажалы чонгарып СЭП-ниң марксизм-ленин-теризм болган политиказын ханым-биле билин амырны-ауу-биле алашар деп оң кырында чүтүдө бажы.

КАЛБАА-БИЛЕ ДЕТКИП ТУРАП

● **БИСАУ. (СЭТА).** Гвинея-Бисау Республиканы даштык халгарлаашкыны буруу шаар, АЧО-нуң ажилтуу бүгү чуруттары АЧО-нуң хуу-көрүңге хайгырар дил Аддис-Абебага бээр деп турар бис.

Конголу даштык халгары министри Теофила Обенга Эфи-опияны наймысаламга ужу-ду үнеринин мурунда анаа болган парлалга конферен-цияга ол дугайын, медетте Келонназын болган импе-риализмди парлалдыл хос-талары дини демекшип турар улустарга чүтүгү дегенче кылдыры дини социализм чуруттары өөрүн четтириш-кенин ол элестеткен.

● **ЛАГОС. (СЭТА).** Гана-ны даштык халгары талазы-биле коммиссар Роджер Фелан АЧО-нуң чааа хуу-көрү болган алаз бүгү чегеминиң дегенче кылдыры — АЧО-нуң бүгү чегемини хуу-көрү болган медетте.

● **БУЖУМБУРА. (СЭТА).** Муруну-африканын агрес-сору болган оларын чал-чаларында үдү демекше МПЛА-ның чүткө тилээр чо-руу Ангилда табылгы бол-ган амыр чок чорукту ма-ддап болуп. Бурунниң да-гыткы халгары болган кыды ажилдагыны министр Мель-кор Буакира алаз Аддис-Абе-беге чоруталык мурунда мычар чугалаан.

Шыңгыраан

БЕПРУ. (СЭТА). Дескек палестинерин Тель-Заатарда лагерин барын үздүгү күн-терин бүзүрүчү чоруу най-мысаламга чорутула дык хей чегерде чекетип сегиргип алымын кылыр катал ил-лериң чедирген. Байруттуң бодура ракеталар болган үдү-бодура ажилалышкан, кыды-лошкун үдү-дээр ат-тылажыкшылар болуулан. Удү-дээр ажилалышкан тала-зын даштык халгары боду-дучу үлүгүчүкүчү боду-туулан чегерде кам-дала турарың элестеткен.

Ол мычар кылырды туду-хуулар чорутуу үлүгүчү-ден тудар. Сөзүгү үеде айт-гал дорен амыр кылыр туду-алган. Наймысалам бүгү

Чжоу Эн-лайның олгеи

ПЕКИН. (СЭТА). ККП ТК-ның Даргазын ораакчы, КУР-нуң Күрүне Човулуниң

